

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В КОНТЕКСТІ ПРОГНОЗУВАННЯ ЙОГО МАЙБУТНЬОГО

Стрімке зростання обсягів інформації, підвищення її якості й удосконалення структурного складу та форм представлення створили передумови для розробки нових засобів інформаційного забезпечення. Зазначене у свою чергу безпосередньо впливає на розвиток облікової інформації, оскільки бухгалтерський облік створює фундаментальну інформаційну базу для формування концептуальних засад обліку та звітності, розробки нових і вдосконалення вже існуючих теорій. Окрім того, необхідно враховувати, що при складанні бухгалтерської звітності використовується також економічна, соціальна й іншого роду інформація. Все це в кінцевому підсумку об'єднується в єдину інформаційну систему, яка на рівні господарюючого суб'єкта формується в системі бухгалтерського обліку.

При цьому очевидно, що облік як забезпечуюча потреби управління система вимагає постійного удосконалення у зв'язку з постійним удосконаленням прийомів і методів технології й організації виробництва.

Тобто, бухгалтерський облік як наука і як вид практичної діяльності мусить змінюватися у зв'язку і з впливом на його методологію й практику інших чинників. Економісти до них насамперед відносять автоматизацію, спрощення та аутсорсинг.

Автоматизація має безпосередній вплив на розвиток багатьох професій. Але щодо обліку, то тут природно виникає питання: для чого потрібен бухгалтер, якщо хтось введе у комп'ютер дані і буквально за залічені секунди останній видасть у необхідному розрізі всю необхідну управлінню інформацію? Логічно. Правда, не зовсім, бо при цьому нема відповіді на інше запитання: а хто ж окрім бухгалтера братиме участь у складанні та постійному корегуванні комп'ютерних програм? Далі: отримана з допомогою комп'ютера інформація обов'язково потребує подальшого детального вивчення, тобто аналізування. Звичайно вже є окремі програми, але їх якість, на жаль, бажає бути кращою. На нашу думку, без економічних знань, без знань ситуації на ринку, врешті, без елементарної інтуїції, властивій кваліфікованому бухгалтеру, жодна комп'ютерна програма такого завдання не виконає.

Що стосується спрощення правил ведення бухгалтерського обліку, то у найближчому майбутньому це однозначно нереально. Враховуючи постійний тиск з боку фіскальних служб, обсяг навантаження на бухгалтерські служби лише зростає. Наочним прикладом цього є спроба узаконення ведення обліку податкових різниць.

І, нарешті, щодо можливості ліквідації бухгалтерії як структурного підрозділу господарюючого суб'єкта і передачі усіх її функцій аутсорсингу. Бухгалтерський аутсорсинг включає в себе організацію та ведення обліку, складання звітності для підприємств і представлення її зовнішнім споживачам. Але

це вигідно лише для малих підприємств. Керівник великого підприємства чи компанії навряд чи захоче віддати всю бухгалтерію на відкуп сторонній організації хоча б з двох причин. Перша пов'язана з виробничою необхідністю живого контактування з керівником облікової служби з питань, не лише пов'язаних з веденням обліку чи складанням звітності, але й з одержанням оперативної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень. Суть другої причини впливає з існуючих реалій: на жаль, і в даний час поділ бухгалтерії на «чорну» та «білу» є практично в усіх господарюючих суб'єктах. Окрім того ведення бухгалтерського обліку сторонніми особами в окремих випадках приводить до небажаного витоку інформації (наприклад, про постачальників матеріальних цінностей, покупців продукції, товарів чи послуг та ін.). Таким чином, на основі зазначеного можна зробити висновок про те, що принаймні найближчим часом зникнення бухгалтерського обліку як виду практичної діяльності не буде. Хоч за підрахунками британських вчених кожних 10 років зникає приблизно 10 тисяч професій. Правда, їм на зміну приходять нові затребувані суспільством види діяльності.

Разом з тим, це аж ніяк не означає, що бухгалтерський облік як наука і як вид практичної діяльності не будуть змінюватися в умовах росту науково-технічного прогресу. Насамперед тому, що вже з'явилися і надалі будуть з'являтися нові об'єкти, які мають відображатися в обліковій системі. Як зазначає О. Захарченко «...для бухгалтера найближчого майбутнього вже не в новинку буде подавати електронні петиції, збирати «лайки» під власною законодавчою ініціативою про внесення змін у Податковий кодекс та готуватися до кібер-перевірок фіскальних інспекторів (до речі, електронні перевірки – це вже майже справа сьогоднішнього). Йому доведеться розбиратися з оподаткуванням літаючих автомобілів, знати, як виплачувати добові при космічних відрядженнях і чи можна віднести до витрат суми, витрачені на розширення пам'яті працівника»¹. Виходячи з цього, бухгалтерський облік як наука теж має розвиватися з врахуванням майбутніх його перспектив. Звичайно одночасно з визначенням перспектив реформування системи бухгалтерського обліку мала б змінюватись і система підготовки бухгалтерів майбутнього. Однак на сьогоднішній день лише окремі провідні світові університети (серед них - жодного українського) розробили навчальні програми і курси для студентів відповідно до майбутніх потреб. Мова насамперед йде про такі курси, як: хмарні технології, цифрові технології, інтегровану звітність, облік вуглецевих викидів тощо.

Зазначену роботу, на нашу думку, слід проводити у тісному контакті з професійними бухгалтерські організаціями з тим, щоб об'єднати експертів/викладачів у нових областях та запускати нові курси. У той же час університети повинні або інвестувати в існуючих викладачів для підготовки та навчання або залучати експертів для координації та читання лекцій з нових курсів.

¹ <http://www.interbuh.com.ua/ru/documents/onenews/38012>